

SYLABUS PRZEDMIOTU/MODUŁU ZAJĘĆ*

1.	Nazwa przedmiotu/modułu w języku polskim oraz angielskim Podstawy numizmatyki Introduction to Numismatics
2.	Dyscyplina archeologia
3.	Język wykładowy polski
4.	Jednostka prowadząca przedmiot Instytut Archeologiczny
5.	Kod przedmiotu/modułu 22-AR-S1-01-PoNu
6.	Rodzaj przedmiotu/modułu (<i>obowiązkowy lub do wyboru</i>) obowiązkowy
7.	Kierunek studiów (specjalność)* archeologia
8.	Poziom studiów (<i>I stopień</i>)
9.	Rok studiów (<i>jeśli obowiązuje</i>) II
10.	Semestr (<i>zimowy lub letni</i>) letni
11.	Forma zajęć i liczba godzin (w tym liczba godzin zajęć online*) wykład: 30 h, konwersatorium 30 h
12.	Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych dla przedmiotu/modułu Podstawowa wiedza o historii powszechnej, umiejętność czytania, rozumienie wypowiedzi ustnej, umiejętność korzystania z biblioteki; podstawowa wiedza z zakresu historii powszechnej; umiejętność wypowiedzi pisemnej w języku polskim.
13.	Cele kształcenia dla przedmiotu Przedstawienie roli monety w historii kultury, gospodarki i historii powszechnej; walorów źródłowych monety jako źródła archeologicznego, rozpoznawanie monet – identyfikacja
14.	Treści programowe Wykład: I. Trochę teorii 1. Definicja monety 2. Definicja numizmatyki 3. Wartość informatywna monet II. Trochę historii: dzieje monety dla początkujących 1. Początki: starożytna Grecja 2. Starożytny Rzym 3. Mennictwo celtyckie 4. Daleki i Środkowy Wschód 5. Cesarstwo Wschodnie (Bizantyńskie) 6. Mennictwo okresu Wędrówek Ludów 7. Wczesne średniowiecze 8. XII-XIII wiek — od piccolo do grosso 9. XIV-XV wiek — kryzysy i wojny 10. Talar — waluta światowa 11. Około 1580-1670 12. Wiek złota i papieru — 2. połowa XVII wieku – 1. połowa XVIII wieku III. Trochę praktyki: moneta / niemoneta, czyli różne dziwne rzeczy w wykopie Konwersatorium 1. Teoria: historia badań, pierwsze zainteresowania numizmatyką: gabinety osobliwości, pierwsze śląskie katalogi, historia badań nad polską monetą średniowieczną, definicje i przydatne terminy, moneta, jako źródło archeologiczne, historyczne i ikonograficzne,

	elementy stempla monety, legenda – czytanie monet 2. Klasyfikacja znalezisk monet: pojedyncze – moneta na stanowisku archeologicznym, gromadne – skarby monet, tezauryzacja kapitału/kruszczy, depozyty wotywne, określanie terminus post i ante quem ukrycia skarbu, kumulatywne – targi, karczmy, monety odkrywane w kościołach, dary wotywne (Przykłady na podstawie stanowisk archeologicznych) 3. Znaleziska monet jako źródło badań nad kontaktami handlowymi 4. Europa w okresie wpływów rzymskich (wprowadzenie): Podbój Europy w okresie cesarstwa: podbój Dacji (Twierdze Dakickie) Galia, tereny Germanii: las Teutoburski, tereny dzisiejszej Polski 5. Polska: znaleziska monet rzymskich na terenie Polski: napływ monet rzymskich (kontakty tej strefy Barbaricum z Cesarstwem Rzymskim, kanały napływu monet: szlak bursztynowy, Limes, odnogi szlaku bursztynowego: Nizina Wrocławska, Przedgórze Sudeckie: Ślęża, strefa górską: Sudety i Karpaty, góry od zachodu: Brama Łużycka, Brama Lubawska, Kotlina Kłodzka, Brama Morawska, Karpaty (na przykładach wybranych stanowisk archeologicznych) 6. Mennictwo celtyckie: Specyfika monet, technologia, stemple monet, przedstawienia, znaleziska: Europa: Francja, Niemcy, Wyspy Brytyjskie, Polska: okres migracji plemion celtyckich na północ: Celtowie w rejonie Bramy Morawskiej: stanowiska archeologiczne, Celtowie na Ślążu, Celtowie w Karpatach – kultura Puchowska (Beskidzie – Żywiec), Celtowie w rejonie Sanoka, Polska Centralna, Mazowsze 7. Okres Wędrówek Ludów, Wczesne średniowiecze: Pojęcie kultury przeworskiej, Dirhemy – drogi napływów dirhemów do polski (Bałtyk, emporia handlowe), pieniądź pozakruszcowy, najstarsze monety polskie, 8. XIII-XIV wiek: reformy groszowe, mennictwo śląskie: mennictwo dzielnicowe, okres wielkich brakteatów, kwatniki śląsko - wielkopolskie, okres halerzowy 9. Śląskie mennictwo nowożytnie: okres habsburski, Śląsk pruski, monety najczęściej spotykane w wykopie archeologicznym 10. Zajęcia na materiale zabytkowym: opisywanie monet, tworzenie katalogów, korzystanie z literatury etc.	
15.	Zakładane efekty uczenia się Ma podstawową wiedzę o miejscu i znaczeniu archeologii w systemie nauk oraz o jej specyfice przedmiotowej i metodologicznej - umiejętność powiązania zjawisk historycznych z monetami Zna podstawowe pojęcia i terminologię stosowane w archeologii oraz innych naukach humanistycznych, szczególnie historii, antropologii kulturowej, w wybranych naukach przyrodniczych i naukach o ziemi, z którymi współpracuje archeologia - znajomość podstawowych pojęć i terminologii stosowanych w numizmatyce Ma uporządkowaną wiedzę z zakresu archeologii prehistorycznej, historycznej, antycznej. Zna i rozumie podstawowe metody analizy różnych wytworów kultury i ich interpretacji prowadzonych na gruncie wybranych tradycji, teorii i szkół badawczych w archeologii. Potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować informacje z	Symbole odpowiednich kierunkowych efektów uczenia się, np.: K_W01*, K_U05, K_K03 K_W01 K_W02 K_W04 K_W07 K_U01 K_U05 K_U06 K_K05

	wykorzystaniem różnorodnych źródeł i metod - student umie korzystać z walorów źródłowych monety Potrafi rozpoznać różne rodzaje wytworów kultury właściwych dla studiowanej dyscypliny oraz przeprowadzić ich krytyczną analizę i interpretację z zastosowaniem typowych metod badawczych, w celu określenia ich treści i znaczeń, w tym przynależności chronologiczno-kulturowej oraz funkcji - student umie odczytać i rozpoznać najczęściej spotykane monety Posiada umiejętność merytorycznego argumentowania z wykorzystaniem poglądów innych autorów oraz formułowania wniosków - umiejętność interpretacji najprostszych zagadnień źródłowych z zakresu numizmatyki Ma świadomość odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa kulturowego	
16.	Literatura obowiązkowa i zalecana (<i>źródła, opracowania, podręczniki, itp.</i>) Wykład: Ryszard Kiersnowski, Wstęp do numizmatyki polskiej wieków średnich, Warszawa 1964 Philip Grierson, Numismatics, London 1975 Aleksandra Krzyżanowska, Numizmatyka grecka, [w:] Vademecum historyka starożytnej Grecji i Rzymu, tom I/II, s. 253-304 Adam Ziółkowski, Numizmatyka republikańskiego Rzymu, tamże, s. 312-341 Andrzej Kunisz, Numizmatyka Cesarstwa Rzymskiego, tamże, s. 342-363. Między Wschodem a Zachodem. Od Damaszku do Andaluzji – pieniądz islamski w wiekach średnich, Kraków 2015 B. Haczewska, R. Kiersnowski, S. Kubiak, S. Suchodolski, Mennictwo średniowieczne, Kraków 1984 Mikołajczyk, Reforma talarowa w Europie, Warszawa 1978 Zalecana: Emanuela Nohejlová-Prátová, Základy numismatiky, 1975 (2. vyd. 1986) Zander H. Klawans, K.E. Bressett, Handbook of Ancient Greek & Roman Coins D. Nash, Coinage in the Celtic World, London 2001. L. Morawiecki, Mennictwo celtyckie, Kraków 1986 (nieco przestarzała). A.A. Bykow, Moniety Kitaja, Leningrad 1969 Václav Štor, Nejstarší indické mince, Numismatické listy, LXIII: 2008, nr 3, s. 97-102 (krótkie, popularne, ale najważniejsze fakty). M. Mielczarek, Mennictwo starożytnej Grecji: mennictwo okresów archaicznego i klasycznego, Warszawa-Kraków 2006 P. Grierson, Byzantine Coins, London 1982. Vademecum historyka starożytnej Grecji i Rzymu, t. III, Warszawa 1999, s. 490-584 Stanisław Suchodolski, Moneta i obrót pieniężny w Europie Zachodniej, Wrocław 1982 P. Spufford, Money and its use in medieval Europe P. Vorel, Od srebrnego talara do światowego dolara. Narodziny talara i jego droga w europejskim i światowym obiegu pieniężnym XVI-XX wieku, Toruń 2010; słabe tłumaczenie polskie; wskazane jest korzystanie z oryginału czeskiego: Od českého tolara ke světovému dolaru (Zrození dolaru a jeho cesta v evropském a světovém peněžním oběhu 16.–20. století) R. Kiersnowski, Wstęp do numizmatyki polskiej wieków średnich; S. Suchodolski, Numizmatyka średniowieczna. Moneta źródłem archeologicznym, historycznym i ikonograficznym	

	Inne w zależności od dostępnego materiału ćwiczeniowego. Konwersatorium: Adamczyk D., Srebro i władza trybuty i handel dalekosiężny a kształtowanie się państwa piastowskiego i państw sąsiednich w latach 800-1100, Warszawa 2018. Butent-Stefaniak B., Malarczyk D., Obieg pieniężny na Śląsku we wczesnym średniowieczu (od X do połowy XII wieku), Wrocław 2009. Bursche A., Dalsze monety ze skarbu w Liwie, powiat Węgrów, trzeciowiczne denary na terenach barbaricum, (w:) Studia z dziejów antyku. Pamięci Profesora Andrzeja Kunisza (red. W. Kaczanowicz), Katowice 2004. Dymowski A., Znaleźiska monet rzymskich z terenu Polski rejestrowane w pierwszych latach XXI wieku. Aspekty źródłoznawcze, Zielona Góra 2011. Friedensburg F., Schlesiens Münzgeschichte im Mittelalter, T. I-II, Breslau 1887–1888. Grierson P. Numismatics, Oxford 1975. Kiersnowski R., Wstęp do numizmatyki polskiej wieków średnich, Warszawa 1964. Kiersnowski R., Pradzieje grosza, Warszawa 1975. Kiersnowski R., Rejestr kwartników śląskich, uzupełnienia, sprostowania, pytania, „Wiadomości numizmatyczne”, R. XXIV, 1980, z.1, s.37–45. Kiersnowski R., W sprawie genezy kwartników śląskich, [w tegoż:] Historia – Pieniądz – Herb, Warszawa 2008, s. 80–106. Kiersnowski R., Kwartniki śląskie i czeskie grosze, [w tegoż:] Kiersnowski R., Historia – Pieniądz – Herb, Warszawa 2008, s. 107–126. Milejski P., Skarb groszy praskich z Oleśnicy, Katowice 2015. Paszkiewicz B., Uwagi o mennictwie wielkopolskim w okresie kwartnikowym, Вісник Львівського університету. Серія історична. 2019. Спецвипуск. С. 162–174 Visnyk of the Lviv University. Series History. 2019, s. 162–173. Paszkiewicz B., Silesiorum moneta Suchodolski S., Skarb z Ostrowa Lednickiego i problem kwartników śląskich, [w tegoż:] Moneta polska i obca w średniowieczu, Warszawa 2017, s. 184–252 Suchodolski S., Numizmatyka Średniowieczna, s. 145-151, 189-201, 230-242. Suchodolski S., Moneta polska i obca w średniowieczu, Przemysław Urbańczyk, Kto deponował skarby zdeprecjonowanego srebra i dlaczego?, WN 2004, s. 167-180 Vademecum historyka starożytnej Grecji i Rzymu, t. III, Warszawa 1999, s. 490- 584											
17.	Metody weryfikacji zakładanych efektów uczenia się: - wystąpienie ustne (indywidualne lub grupowe), - przedstawienie raportu z zajęć egzamin ustny											
18.	Warunki i forma zaliczenia poszczególnych komponentów przedmiotu/modułu: - wystąpienie ustne (indywidualne lub grupowe), - przedstawienie raportu z zajęć egzamin ustny po uzyskaniu pozytywnej oceny z zaliczenia											
19.	Nakład pracy studenta/doktoranta <table><tr><td>forma realizacji zajęć przez studenta*/doktoranta*</td><td>liczba godzin przeznaczona na zrealizowanie danego rodzaju zajęć</td></tr><tr><td>zajęcia (wg planu studiów) z prowadzącym: - wykład: 30 - konwersatorium: 30</td><td>60</td></tr><tr><td>praca własna studenta/doktoranta (w tym udział w pracach grupowych) np.: - przygotowanie do zajęć: 20 - czytanie wskazanej literatury: 40 - napisanie raportu z zajęć: 30 - przygotowanie do sprawdzianów i egzaminu: 30</td><td>120</td></tr><tr><td>Łączna liczba godzin</td><td>180</td></tr><tr><td>Liczba punktów ECTS (jeśli jest wymagana)</td><td>6</td></tr></table>		forma realizacji zajęć przez studenta*/doktoranta*	liczba godzin przeznaczona na zrealizowanie danego rodzaju zajęć	zajęcia (wg planu studiów) z prowadzącym: - wykład: 30 - konwersatorium: 30	60	praca własna studenta/doktoranta (w tym udział w pracach grupowych) np.: - przygotowanie do zajęć: 20 - czytanie wskazanej literatury: 40 - napisanie raportu z zajęć: 30 - przygotowanie do sprawdzianów i egzaminu: 30	120	Łączna liczba godzin	180	Liczba punktów ECTS (jeśli jest wymagana)	6
forma realizacji zajęć przez studenta*/doktoranta*	liczba godzin przeznaczona na zrealizowanie danego rodzaju zajęć											
zajęcia (wg planu studiów) z prowadzącym: - wykład: 30 - konwersatorium: 30	60											
praca własna studenta/doktoranta (w tym udział w pracach grupowych) np.: - przygotowanie do zajęć: 20 - czytanie wskazanej literatury: 40 - napisanie raportu z zajęć: 30 - przygotowanie do sprawdzianów i egzaminu: 30	120											
Łączna liczba godzin	180											
Liczba punktów ECTS (jeśli jest wymagana)	6											

(T) – realizowane w sposób tradycyjny
(O) - realizowane online

*niepotrzebne usunąć